

DIE NGUNI EN EKO- BEESBOERDERY WAARDES

André Mentz

andre@nokwi.co.za

Lewe op aarde word deur massas ekosisteme onderhou as gevolg van die interaksie van ontelbare organismes deur hul fisiese en chemiese omgewings. Natuurlike veld met wildsbokke en/of plaasdiere verteenwoordig organismes wat vanuit die skepping onafskeidbaar aan mekaar gebonde is as deel van die onderhoud van mega-ekosisteme op al die kontinente. Dit is die verantwoordelikheid van ons as mense om elk 'n rentmeester te wees vir daardie deel van die skepping wat aan hom of haar toevertrou is, hoe groot of klein die aandeel mag wees. Daarom moet ons soveel moontlik van die natuurlike omgewing te wete kom en op ons beesplase raaksien wat ons verkeerd doen.

Herkouers is baie spesiaal

Plaasdiere is almal as herkouers geskape wat hulle in staat stel om op natuurlike veld dwarsdeur die jaar al hul lewensfunksies, naamlik groei, reproduseer, lakteer en vetmesting, te kan uitvoer. Gemelde lewensfunksies het 'n verband met mekaar binne 'n spesie of 'n rastipe. So sal tipes beeste wat vroeg geslagsryp is ook vroeg markklaar wees, en omgekeerd. Kuddes diere wat swak aangepas is op veld, sal altyd in 'n swak kondisie wees wat tot gevolg het dat hulle swak groei, swak reproduseer, swak lakteer en nooit markklaar raak nie. As dit op 'n spesifieke plaas gebeur, is dit as gevolg van 'n foutiewe spesie, of verkeerde ras binne die spesie, of rasse wat opgeteel is, of swak veldbestuur, of wanbegrip en onkunde.

Diere- en plantelewe is sinoniem

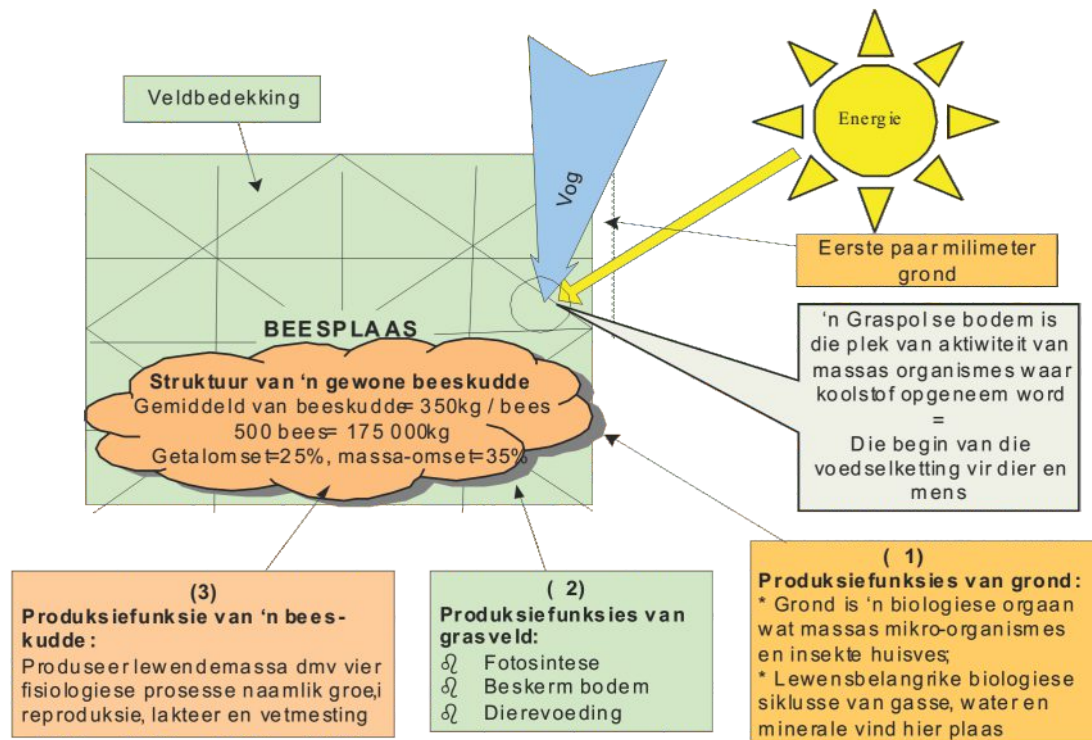
- 'n Mens kan sê dat die verskil tussen diere- en plantelewe nie absoluut is nie.
- Groen plante vervaardig hul eie voedsel van chemiese stowwe deur koolstofdioksied en water om te skakel in voedselverbindinge met behulp van sonenergie en fotosintese.
- Plaasdiere vervaardig nie hul eie voedsel nie. Hulle bekom voedsel deur plante te vreet, of in die geval van roofdiere, vreet hul ander diere.
- Die selle van diere het nie sellulose wande soos plante, wat as dit gevreet word, gestoorde voedsel in die vorm van suikers, vette of stysel beskikbaar stel nie.

Die beesplaas is 'n ekofabriek

Figuur 1 illustreer dat daar drie biologiese funksies op 'n beesplaas realiseer.

Die belangrikste funksie is die aktiwiteit van grond, want as dit nie optimaal funksioneer nie, sal die ander funksies daaronder ly (gras en beeste). Die funksies van gras is die tweede belangrikste en daarna volg die funksie van beeste om lewensmassa te produseer wat die boer verkoop en van lewe.

Figuur 1: Voorstelling van 'n beesplaas as 'n biologiese fabriek

Grond: Grond is 'n natuurlike orgaan wat lewe gee aan alle landbouproduksie. Dit huisves massas mikro-organismes soos fungi, bakterieë, swamme en insekte wat in simbiose met mekaar en die makro-omgewing sekere lewensbelangrike funksies vervul om 'n basis vir gras te skep om te ontkiem en te produseer. Om as 'n biologiese orgaan te bestaan, moet sekere aktiwiteite in die grond realiseer; dit is 'n water- en mineraalsiklus, 'n hoë peil van dinamika van al die biologiese gemeenskappe (organismes en insekte) en 'n hoë peil van energievloei vanaf die son. Hierdie vier prosesse is aspekte van dieselfde geheel en 'n verandering by die een beïnvloed al die ander.

Gras: In die atmosfeer en fisiese omgewing is chemiese stowwe wat gedurig deur die plantweefsel opgeneem word en in die ekosisteem deur prosesse soos fotosintese, respirasie en stikstofbinding sirkuleer. Hierdie natuurlike prosesse van onttrekking, binding en hersirkulasie staan bekend as die koolstof-, suurstof- en stikstofsiklus. Vog (reën) en sonenergie is die sleutel van lewe op die plaas omdat dit al die biologiese aktiwiteite in die grond aktiveer; dit laat die gras ontkiem en produseer, wat deur die beeste gevreet word om lewensmassa

te produseer, wat urine en mis op die grond terugsit, wat saam met die beeste se hoëffek bydra tot vogindringing, bemesting en aktivering van die insekte en mikro-organismes. Aldus kan ons die plaas as 'n biologiese fabriek beskou (sien figuur 1).

Beeskudde: Om te verstaan wat beesproduksie behels, begin ons by die kudde van 'n beesplaas in terme van sy totale lewensmassa, soos in figuur 1 voorgestel word. In 'n gevestigde slagbeeststelsel (bemark B-graad slagosse en vet C-graad uitskotkoeie), sal die koeigetel minder as 35% van die kudde wees. Dan sal ongeveer 25% van die kuddegetel jaarliks markklaar word (gelykstaande as die getal kalwers wat gebore word). Daardie getal se lewensmassa sal ongeveer 35% van die gemiddelde lewensmassa-inset ewenaar. Na aanleiding van die voorbeeld in figuur 1, sal dus 125 slagbeeste (500 x 25%) jaarliks bemark word wat gesamentlik 61 250kg weeg (175 000 x 35%), dit wil sê 490kg (61 250 ÷ 125) massa per dier. In die geval van Nguni's kan 'n mens met 'n faktor van 300kg/dier werk en die omsette sal veel hoër wees, moontlik 30% en 40% respektiewelik.

Dan sal die belading 583 beeste wees ($175\ 000 \div 300$), die getalomset behoort 175 slagbeeste ($583 \times 30\%$) te wees en die lewensmassa-omset 70 000kg ($40\% \times 175\ 000$). Dit lewer slagbeeste van 400kg/bees maar die totale produksie is 8 750kg lewensmassa meer is as die beeskudde van die gewone rastipes in figuur 1.

Samevatting

Ten spyte van die probleme wat vir die Nguniboere in die bedryf bestaan, is daar geen ander ras wat soveel geleentheid aan hul eienaars bied nie, solank die ras reg aangewend word. Daar is net een vereiste, naamlik dat boere moet leer van holistiese bestuur in alle opsigte met die klem op veldverbetering en volhoubaarheid. Kry die gehalte kos (biodiversiteit) op jul plase op 'n hoë standaard en moenie dink dit is nie op jou plaas van toepassing nie. Besoek wanner-boere wat reeds hul beladingspeil met 100% verhoog het en hul lekverbruik baie verminder het as gevolg van die beter veld. Moenie dink jy kan met lekke 'n winsgewende boerdery skep nie.

Na aanleiding van die model in figuur 1 en die vergelyking met Nguni's, is die resultate oorweldigend in die guns van die Nguni. 'n Beesproducent wat sy speenkalwers verkoop, verloor die mees effektiewe gedeelte van sy kudde se biologiese produksiepotensiaal; insgelyks dié gedeelte wat die mees winsgewend is. Kom dus in 'n roetine om Nguni-osse op ongeveer 30 maande te bemark wanneer hulle 200kg karkasse sal lewer, en verminder die aantal koeie sodat die kudde se lewensmassa-lading konstant bly. Daar is nie 'n plek in Suid-Afrika waar dit nie sal werk nie en dit is hoegenaamd nie nodig om kruisteling toe te pas nie.

Nguniboere moet sterk staan om al die aanslae van sogenaamde tegnologie wat die ander rasse reeds verswelg het af te weer. Moenie toelaat dat die Nguni speelballe word vir nie-veekundige spesialiste wat glo dat die ras 'beter' gemaak kan word deur kruisteling, of infusie met ander rasse, of BLUP, of winseenskappe, of superieure genetica nie. Staan vas met die regte waardes in jul boerdery om volhoubaarheid in alle opsigte te laat realiseer op jou plaas en vermy tog al die telingsfoefies rondom produksieenskappe.

Verdere inligting oor hierdie onderwerp kan verkry word in my nuutste boek: BEESBOERDERY-SKEPPING-MENS

7de Produksie Veiling

5 Maart 2014

Kontak: Ben Fyfer (083 385 2085)

